

بررسی شیوه‌های مدیریت مهاجرت (اعزام) نیروی کار به خارج از کشور و ارائه مدلی برای ایران

مؤلفان:

دکتر عبدالله آراسته

عضو هیئت علمی دانشکده صنعتی نوشیروانی بابل

شعبان آزادی کناری

کارشناس عالی مسئول نظارت بر کارمایی‌ها

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

مؤسسه خدمات فرهنگی رسا

سرشناسه	آراسته، عبدالله، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	بررسی شیوه‌های مدیریت مهاجرت (اعزام) نیروی کار به خارج از کشور و ارائه مدلی برای ایران / مؤلفان: عبدالله آراسته، شعبان آزادی کناری.
مشخصات نشر	تهران: رسا، ۱۴۰۰.
شابک	ISBN 978-964-317-009-7 وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۳۳۷-۳۵۲.
موضوع	ایران -- مهاجرت -- جنبه‌های اقتصادی
موضوع	ایرانیان -- کشورهای خارجی -- اشتغال
موضوع	مهاجرت -- جنبه‌های اقتصادی
شناسه افزوده	آزادی کناری، شعبان، ۱۳۴۳ -
رده‌بندی کنگره	J۷۸۷۴۱ رده‌بندی دیویی: ۳۲۵/۲۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۸۴۹۶۹۱۴ اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

بیاپید به حقوق دیگران احترام بگذاریم

دوست عزیز، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله مؤلفان و ناشر آن است. تکثیر و فروش آن به هر شکلی بدون اجازه از پدیدآورنده، کاپی غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرشرعی و کسب درآمد از دسترنج دیگران است. این عمل نادرست در زندگی پیامدهای ناگواری دارد و موجب رواج بی‌اعتمادی در جامعه و ایجاد محیطی نامناسب برای خود و فرزندانمان می‌گردد.

مؤسسه خدمات فرهنگی رسا

تلفن: ۴۵-۸۸۸۳۴۸۴۴ فاکس: ۸۸۸۳۸۱۲۵ www.rasabooks.ir

عنوان: بررسی شیوه‌های مدیریت مهاجرت (اعزام) نیروی کار به خارج از کشور و ارائه مدلی برای ایران

مؤلفان: دکتر عبدالله آراسته - شعبان آزادی کناری

چاپ اول: ۱۴۰۰ - شمارگان: ۵۰۰ نسخه

کلیه حقوق اعم از چاپ، تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه، اقتباس و... از نتایج این کتاب برای مؤلفان محفوظ است. نقل مطالب با ذکر منبع بلامانع است.

مرکز توزیع: پخش رسا - تلفن: ۶۶۹۰۷۷۱۰ و ۶۶۹۰۷۷۱۲ - تلفن مؤلف: ۰۹۱۲۱۳۰۶۱۷۹

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱۳		سیاس گزاری
۱۵		پیشگفتار مؤلفین

فصل اول - کلیات (۵۶ - ۱۷)

۱۹		۱-۱. مقدمه
۲۱		۲-۱. بیان مسئله
۲۷		۳-۱. اهداف
۲۷		۱-۳-۱. هدف کلی
۲۷		۲-۳-۱. اهداف فرعی
۲۹		۴-۱. اهمیت و ضرورت پرداختن به مسئله مهاجرت
۳۱		۱-۴-۱. مبانی نظری
۳۲		۲-۴-۱. مبانی عملی
۳۲		۵-۱. تعاریف و مفاهیم
۳۴		۱-۵-۱. مهاجرت های بین المللی و داخلی
۳۵		۲-۵-۱. انواع مهاجرت بین المللی
۳۵		۳-۵-۱. برخی تعاریف
۳۷		۶-۱. گونه های مهاجرت
۳۷		۱-۶-۱. مهاجرت خارجی
۳۷		۲-۶-۱. پناهندگی
۳۷		۳-۶-۱. مهاجرت داخلی
۳۸		۷-۱. علل مهاجرت
۳۸		۸-۱. موانع مهاجرت
۳۹		۹-۱. مزایای مهاجرت
۳۹		۱۰-۱. قوانین مهاجرت
۴۰		۱۱-۱. آثار مهاجرت

۴۱	۱۲-۱. روش‌های قانونی مهاجرت
۴۲	۱۳-۱. مهاجر و مهاجرت در روش‌های قانونی مهاجرت
۴۳	۱۴-۱. روش مهاجرت تحصیلی و ثبت شرکت
۴۳	۱۵-۱. روش قانونی مهاجرت از طریق کار
۴۴	۱۶-۱. مهاجرت از طریق سرمایه‌گذاری
۴۴	۱۷-۱. مهاجرت از طریق نظام‌های تابعیتی
۴۵	۱۷-۱. مهاجرت از طریق ازدواج
۴۵	۱۸-۱. مستندات قانونی اعزام نیروی کار به خارج از کشور
۵۳	۱۹-۱. نقش دولت در برنامه اعزام نیروی کار به خارج از کشور
۵۵	۲۰-۱. برنامه ریزی برای حضور در بازار کار جهانی

فصل دوم - مبانی نظری و پیشینه (۱۶۲ - ۵۷)

۵۹	۱-۲. مقدمه
۵۹	۲-۲. نظریه‌های مهاجرت
۵۹	۱-۲-۲. قوانین راونشتاین در مهاجرت
۶۰	۲-۲-۲. نظریه‌ی مهاجرت اورت لی
۶۰	۳-۲-۲. نظریه‌ی کارکرد باوری
۶۱	۴-۲-۲. نظریه‌ی وابستگی
۶۱	۵-۲-۲. مدل مهاجرت تودارو
۶۲	۶-۲-۲. نظریه‌ی آرتور لونس
۶۲	۷-۲-۲. نظریه NELM
۶۴	۳-۲. دیدگاه‌های مرسوم در مورد مهاجرت
۶۴	۱-۳-۲. دیدگاه اقتصادی
۶۵	۲-۳-۲. دیدگاه اجتماعی
۶۶	۳-۳-۲. دیدگاه سیاسی
۶۷	۴-۳-۲. دیدگاه سیستمی
۶۸	۴-۲. عوامل مطرح در مهاجرت به عنوان تهدید
۶۹	۵-۲. فرصت‌های پدیده مهاجرت
۷۱	۶-۲. تهدیدهای پدیده مهاجرت
۷۲	۷-۲. مواضع کشورها در ارتباط با پدیده مهاجرت
۷۲	۸-۲. برخی از پیامدهای عمومی مهاجرت

۷۲	۸-۱. افزایش یا کاهش جمعیت
۷۳	۸-۲. تغییر ترکیب جمعیت
۷۳	۸-۳. تسریع رشد جمعیت شهری و کاهش رشد جمعیت روستایی
۷۴	۸-۴. پیامدهای اجتماعی و فرهنگی
۷۵	۲-۹. مهاجرت نیروی کار ایرانی
۷۶	۲-۹-۱. اعزام نیروی کار به خارج از کشور، نیاز یا ضرورت
۷۷	۲-۹-۲. مهاجرت نیروی کار ایرانی و سوابق گذشته آن
۷۸	۲-۱۰. پیشینه مطالعات در داخل کشور
۹۴	۲-۱۱. پیشینه مطالعات در خارج از کشور
۹۵	۲-۱۲. فرا تحلیل پژوهش های انجام شده در زمینه مهاجرت نیروی کار
۱۰۵	۲-۱۳. گرایش های جدید در مطالعات مهاجرت
۱۰۵	۲-۱۴. مدیریت مهاجرت
۱۰۷	۲-۱۵. ایران و مدیریت مهاجرت
۱۰۷	۲-۱۵-۱. حرکت از نگرش سیاسی به نگرش اقتصادی
۱۰۸	۲-۱۵-۲. فقدان نگاه متوازن در مهاجر فرستو، مهاجر پذیری و گذر مهاجری ایران
۱۰۸	۲-۱۵-۳. عدم توجه به مدیریت جامع مهاجرت
۱۰۹	۲-۱۶. نگاهی به سه برنامه توسعه در زمینه روند اعزام نیروی کار به خارج از کشور
۱۰۹	۲-۱۶-۱. اعزام نیروی کار در قبل از انقلاب
۱۱۰	۲-۱۶-۲. برنامه سوم توسعه
۱۱۱	۲-۱۶-۳. برنامه چهارم توسعه
۱۱۱	۲-۱۶-۴. برنامه پنجم توسعه
۱۱۲	۲-۱۷. سه موج مهاجرت های بین المللی در ایران
۱۱۴	۲-۱۸. پنج اقدام کلیدی در حمایت از کارگران مهاجر
۱۱۵	۲-۱۹. آشنایی با سازمان بین المللی مهاجرت
۱۱۹	۲-۲۰. راه اندازی آکادمی مطالعات مهاجرت در ایران
۱۲۰	۲-۲۱. هشدار سازمان بین المللی مهاجرت
۱۲۰	۲-۲۲. سفرهای بی بازگشت
۱۲۲	۲-۲۳. پرتنوع ترین کشور جهان: گزارش سازمان جهانی مکنزی از پدیده مهاجرت در سطح جهان
۱۲۳	۲-۲۴. اهل مهاجرت در جهان امروز از کدام قسمت های کره ی زمین می آیند؟
۱۲۴	۲-۲۵. اهل مهاجرت به کجا می روند؟

پیشگفتار مؤلفین

براساس گزارش سازمان بین‌المللی مهاجرت (گزارش جهانی مهاجرت ۲۰۲۰)، در حال حاضر نزدیک به ۲۷۲ میلیون مهاجر بین‌المللی در جهان وجود دارد که دوسوم آنها مهاجر نیروی کار هستند. یعنی ۳/۵٪ از جمعیت جهان مهاجرند و ۹۶/۵٪ از جمعیت جهان در کشور خود ساکن‌اند. به عقیده پژوهشگران این حوزه، انگیزه‌های مهاجران برای ترک کشورشان، بیش از آنکه سیاسی یا مدیریتی باشد، اقتصادی است. مهاجرت گسترده نیروی انسانی به‌ویژه نیروی کار ماهر و متخصص یکی از مسائلی است که طی سال‌های اخیر دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی را به چالش کشانده است. تمامی کشورها براساس اصل رقابت در پی دستیابی به حجم گسترده‌تری از بازار کار جهانی مبتنی بر مدیریت نوین مهاجرت نیروی کار و اشتغال می‌باشند. مهاجرت نیروی کار متخصص بر توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی و بازار کار کشورهای در حال رشد دارای آثار متعددی است. بدیهی است خروج بدون برنامه و هدفمند این نیروها موجبات خروج حجم قابل‌توجهی از سرمایه‌های انسانی و ملی را در پی دارد که این امر کشورهای مذکور را در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی دچار خلأهای مختلف در حوزه‌های فناوری مدیریت و منابع انسانی خواهد نمود. باید توجه نمود که صرفاً مهاجرت یک تهدید نبوده و می‌توان درعین حال با تدوین سیاست‌های محوری متناسب با رشد اقتصادی و اجتماعی خود آن را به یک فرصت تبدیل نماییم. یکی از برنامه‌هایی که می‌تواند در دولت جدید مورد توجه جدی برنامه‌ریزان قرار گیرد، مسئله اشتغال در خارج از کشور است. به همین دلیل با توجه به ارزآوری نیروی کار اعزامی و همچنین کمک به کاهش نرخ بیکاری، دولت نباید این مهم را از نظر دور نگاه دارد و در این راستا، باید طرح‌ها و برنامه‌هایی را برای کوتاه‌مدت،

میان‌مدت و حتی بلندمدت تدوین نماید. دولت باید در این مورد اهتمام داشته و با فراهم آوردن امکانات و تسهیلات لازم کارجویان را قادر سازد تا در سایر کشورها مشغول به کار شوند تا این خیل عظیم نیروی بیکار تحصیل کرده بتوانند با کسب تجربه در سایر کشورها و کسب درآمد به کشور برگردند و به میهن اسلامی خود خدمت کنند. در این کتاب، ضمن بررسی روند مهاجرت، به ارائه تعاریف، مفاهیم، دلایل، موانع، آثار، مزایا و معایب و گونه‌های مهاجرت پرداخته شده و با ذکر روش‌های مهاجرت، مستندات قانونی اعزام نیروی کار، وجوه ارسالی مهاجرین، نظریه‌ها و دیدگاه‌های مرسوم در مهاجرت، عوامل و پیامدهای مهاجرت، مهاجرت نیروی کار ایرانی و سوابق گذشته آن، به نقش سازمان‌های بین‌المللی همچون سازمان بین‌المللی کار و مهاجرت و مقاوله‌نامه‌ها و توصیه‌نامه‌های بین‌المللی کار مربوط به نیروی کار مهاجر و کاریابی‌ها اشاره شده، آنگاه ضمن بررسی مهم‌ترین مشکلات پیش روی صادرات نیروی کار در بازارهای جهانی، به ارائه راهکارها و برنامه‌های عملیاتی در زمینه اعزام نیروی کار مازاد ایرانی به خارج از کشور پرداخته و در پایان مدلی از شیوه‌های نوین مدیریت مهاجرت و طرحی برای اعزام نیروی کار ایرانی به خارج از کشور، سند راهبردی اعزام نیروی کار ایرانی مازاد به خارج از کشور، پیش‌نویس قانون پیشنهادی اعزام نیروی کار و آئین‌نامه اجرایی پیشنهادی حمایت از اعزام نیروی کار مازاد ایرانی به خارج از کشور ارائه شده است.

از آنجا که هیچ اثری خالی از اشکال نمی‌تواند باشد، از خوانندگان محترم خواهشمندیم هرگونه نظر، انتقاد یا پیشنهاد خود را به نشانی پست الکترونیکی arasteh@nit.ac.ir و یا shakerin2003@yahoo.com ارسال فرمایند.

دکتر عبدالله آراسته و شعبان آزادی کناری

شهریور ۱۴۰۰